

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-126>

УДК 338.2:502.3

# ЕКОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

## ENVIRONMENTAL INNOVATIONS AND THEIR IMPACT ON THE COMPETITIVENESS OF REGIONAL BUSINESSES

**Олійник Ігор Вікторович**

кандидат економічних наук, доцент,  
Херсонський державний аграрно-економічний університет  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3823-7532>

**Дмитрієв Дмитро Валерійович**

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,  
Херсонський державний аграрно-економічний університет  
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-0609-3382>

**Сагайдак Олексій Миколайович**

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,  
Херсонський державний аграрно-економічний університет  
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-7478-5051>

**Oliinyk Ihor, Dmytriiev Dmytro, Sahaidak Olexsii**

Kherson State Agrarian And Economic University

Стаття присвячена впровадженню екологічних інновацій у діяльність регіональних підприємств та їхньому впливу на конкурентоспроможність бізнесу. Проаналізовано ключові фактори ефективності екологічних ініціатив, зокрема застосування ресурсозберігаючих технологій, відновлюваних джерел енергії, циркулярної економіки та екологічного менеджменту. Особливу увагу приділено взаємозв'язку екологічних стандартів із конкурентними перевагами підприємств. Досліджено роль державної політики та міжнародних вимог у стимулюванні екостратегій, а також економічні й соціальні вигоди екологічних інновацій. Розглянуто виклики екологічної модернізації регіонального бізнесу та окреслено ефективні підходи до її реалізації. Проаналізовано практичний досвід впровадження екологічних інновацій у регіональному бізнесі, що дає змогу визначити найбільш ефективні моделі розвитку та перспективні напрями екологічної модернізації.

**Ключові слова:** екологічні інновації, конкурентоспроможність, регіональний бізнес, сталий розвиток, циркулярна економіка, ресурсозбереження, екологічний менеджмент.

The article is devoted to topical issues of introducing environmental innovations into the activities of regional enterprises and their impact on business competitiveness. The key factors that determine the effectiveness of environmental initiatives in the modern economic environment are analyzed. The main directions of environmental innovations are considered, in particular, the use of resource-saving technologies, the use of renewable energy sources, the introduction of a circular economy and environmental management. Particular attention is paid to the relationship between environmental standards and the competitive advantages of enterprises operating in the regional space. The role of public policy and international environmental requirements in stimulating enterprises to implement environmentally friendly strategies is investigated. The economic and social benefits of using environmental innovations are identified, including reducing operating costs, expanding market opportunities, increasing consumer confidence and attracting investment. The challenges faced by regional businesses in the process of environmental modernization, including high initial costs of technological re-equipment, the need for qualified personnel, and adaptation to changes in legislation and regulatory requirements, are considered. In addition, attention is paid to the difficulties associated with integrating environmentally friendly technologies into existing production processes and the resistance of enterprises to significant structural changes. The author outlines effective approaches to the environmental transformation of enterprises that minimize risks, enhance competitiveness, and maximize the

opportunities for sustainable development. The practical experience of introducing environmental innovations in regional business is studied, which makes it possible to identify the most effective development models, assess their economic feasibility, and determine promising areas of environmental modernization in various industries. Special attention is paid to the role of local context, as regional specifics such as resource availability, regulatory frameworks, and market demands significantly influence the adaptability and success of green initiatives. Additionally, the integration of stakeholder feedback and participatory approaches ensures that proposed solutions are both sustainable and aligned with the unique needs of regional economies.

**Keywords:** environmental innovations, competitiveness, regional business, sustainable development, circular economy, resource saving, environmental management.

**Постановка проблеми.** У сучасних умовах глобальних екологічних викликів та зростаючої уваги до сталого розвитку підприємства стикаються з необхідністю переосмислення підходів до управління виробничими та бізнес-процесами. Посилення екологічних стандартів, впровадження принципів циркулярної економіки, зростання вимог споживачів до екологічної відповідальності компаній зумовлюють потребу в інтеграції екологічних інновацій у діяльність регіонального бізнесу. Традиційні підходи, що базуються на високому рівні споживання ресурсів і мінімізації витрат без урахування екологічних аспектів, поступово втрачають актуальність через посилення конкуренції та зміну регуляторних вимог.

Основною проблемою є недостатній рівень готовності багатьох підприємств до впровадження екологічних інновацій та екологічного менеджменту, що негативно впливає на їхню конкурентоспроможність, обмежує доступ до інвестицій і стримує сталий розвиток. Водночас використання ресурсозберігаючих технологій, перехід на відновлювані джерела енергії та реалізація екологічно орієнтованих бізнес-моделей сприяють зниженню операційних витрат, підвищенню ефективності виробничих процесів і формуванню позитивного іміджу компанії.

Виникає нагальна потреба у розробці стратегій екологічної модернізації регіонального бізнесу, що передбачають інтеграцію інноваційних екологічних рішень у процеси виробництва, логістики та управління. Особливо актуальним є дослідження досвіду компаній, які успішно реалізували заходи з екологічного менеджменту, для ідентифікації ефективних рішень, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності підприємств та забезпечують їхню адаптацію до нових ринкових умов.

Таким чином, систематизація знань про впровадження екологічних інновацій, аналіз їхнього впливу на ефективність бізнесу та розробка стратегій екологічного розвитку є важливим завданням у контексті сучасних викликів та можливостей сталого розвитку.

### **Аналіз останніх досліджень і публікацій.**

Останні наукові дослідження та публікації у сфері екологічного менеджменту та сталого розвитку акцентують увагу на важливості впровадження екологічних інновацій для підвищення конкурентоспроможності підприємств, особливо у регіональному бізнес-середовищі. Зокрема, у працях Горбала Н. І., Сліпачик С. В. [2], Злотніка М., Ткачука Б. [4], Прокопчука Л. М., Шабанова Р. М. [8] розглядається роль циркулярної економіки та ресурсозбереження у стратегіях розвитку підприємств. Автори підкреслюють, що застосування замкнених циклів виробництва, переробки відходів і повторного використання ресурсів не лише сприяє мінімізації негативного впливу на довкілля, а й дозволяє знизити виробничі витрати та посилити ринкові позиції компаній.

У дослідженнях Комчатних О. В. [5], Харченко Т. Б. [9], Омельчака Г. В. [7] детально аналізується впровадження екологічних інновацій у малий і середній бізнес, зокрема, використання відновлюваних джерел енергії та енергоефективних технологій. Автори наголошують на економічній доцільності таких рішень, оскільки вони дозволяють оптимізувати споживання ресурсів і підвищити стійкість підприємств до змін у регуляторному середовищі.

Дослідження Мусіної Л. А., Кваші Т. К. [6] присвячені вивченню адаптації регіональних підприємств до сучасних екологічних викликів. Вони акцентують увагу на необхідності розробки комплексних стратегій екологічного менеджменту, що включають екологічний аудит, інтеграцію екологічних стандартів у виробничі процеси та впровадження систем екологічного моніторингу.

Значну увагу впливу екологічних інновацій на конкурентоспроможність підприємств приділяють автори Гоблик В. В. [1], Чорній Б. І. [10]. Їхні праці зосереджуються на оцінюванні економічної ефективності екологічних рішень, впливу державної політики на стимулювання підприємств до екологічної модернізації та

ролі міжнародних екологічних стандартів у формуванні стратегій сталого розвитку. Вони наголошують на необхідності впровадження адаптивних екостратегій, що дозволяють підприємствам ефективно реагувати на глобальні виклики та посилювати свою ринкову конкурентоспроможність.

**Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.** Попри значний прогрес у дослідженні впровадження екологічних інновацій у бізнес-процеси, існує низка невирішених питань, що потребують подальшого вивчення. Зокрема, недостатньо досліджено питання адаптації екологічних технологій у діяльність малих і середніх регіональних підприємств, які часто обмежені у фінансових і технічних ресурсах. Інтеграція сталих рішень у таких компаніях вимагає розробки більш доступних, адаптивних і масштабованих екологічних стратегій.

Крім того, потребує подальшого аналізу вплив циркулярної економіки та ресурсозбереження на довгострокову конкурентоспроможність регіонального бізнесу. Зокрема, варто дослідити, як підприємства можуть ефективно впроваджувати екологічний менеджмент та використовувати відновлювані ресурси без значних фінансових ризиків.

Окремо слід звернути увагу на питання регуляторних викликів і впливу міжнародних екологічних стандартів на діяльність регіональних підприємств. Багато компаній стикаються з труднощами у дотриманні екологічних норм через складність адаптації до змін у законодавстві та відсутність достатньої державної підтримки.

Також недостатньо вивчено питання формування екологічної свідомості серед керівників та працівників підприємств, що є ключовим фактором успішної екологічної трансформації бізнесу. Важливим є визначення практичних підходів до стимулювання екологічної модернізації, які б дозволяли зберігати баланс між економічною вигодою, соціальною відповідальністю та екологічною стійкістю підприємств.

**Формулювання цілей статті (постановка завдання).** Метою дослідження є розкриття теоретичних та прикладних основ впровадження екологічних інновацій у діяльність регіональних підприємств та їх впливу на конкурентоспроможність. Дослідження зосереджується на аналізі ключових аспектів екологічних інновацій у бізнес-процесах, зокрема впровадження енергоефективних технологій, використанні відновлюваних джерел енергії,

застосуванні принципів циркулярної економіки, а також інтеграції екологічного менеджменту для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Особливу увагу приділено визначенню впливу екологічних інновацій на основні бізнес-процеси, включаючи виробництво, управління ресурсами, логістику та маркетинг, а також на розробку сталих стратегій розвитку підприємств. У ході дослідження систематизовано переваги екологічних ініціатив для підвищення ефективності використання природних ресурсів, зниження виробничих витрат та створення конкурентних переваг на ринку.

Результати дослідження спрямовані на розробку практичних рекомендацій щодо впровадження екологічних інновацій у регіональний бізнес, що забезпечуватимуть підвищення конкурентоспроможності, адаптивності та сталого розвитку підприємств в умовах змінюваного ринкового середовища. Зокрема, наголошується на необхідності інтеграції екологічних стратегій для створення стійких бізнес-моделей, що сприятимуть розвитку регіональної економіки та відповідатимуть глобальним вимогам до охорони навколишнього середовища.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Сучасні тенденції розвитку економіки свідчать про зростаючу необхідність інтеграції екологічних інновацій у діяльність підприємств, що функціонують у регіональному просторі. В умовах загострення екологічних викликів, посилення міжнародних стандартів охорони навколишнього середовища та зміни споживчих пріоритетів бізнес, орієнтований на сталий розвиток, отримує значні конкурентні переваги. Використання екологічних інновацій у виробничих процесах, логістичних системах, управлінні ресурсами та корпоративних стратегіях сприяє зниженню негативного впливу на довкілля, підвищенню ефективності виробництва та зміцненню довіри з боку споживачів, партнерів і державних органів. Крім того, це дозволяє підприємствам регіонального бізнесу знижувати витрати, мінімізувати екологічні ризики та адаптуватися до змін у законодавстві [5].

Екологічні інновації охоплюють широкий спектр технологічних, організаційних і продуктових змін, спрямованих на зменшення екологічного навантаження та підвищення ефективності використання природних ресурсів. Вони можуть реалізовуватися через впровадження енергоефективних технологій, розробку екологічно чистої продукції, вико-

ристання відновлюваних джерел енергії, застосування принципів циркулярної економіки, екодизайну та вдосконалення процесів управління відходами. Ці інновації сприяють зниженню викидів вуглецю, зменшенню споживання природних ресурсів і зниженню рівня забруднення довкілля, що є критично важливим для досягнення сталого розвитку.

Впровадження енергоефективних технологій дозволяє значно знизити витрати на енергію, що має прямий економічний ефект для підприємства. Наприклад, модернізація виробничих процесів, використання високоефективних енергетичних систем, таких як сонячні панелі, вітрові турбіни або геотермальні установки, сприяє значному скороченню витрат на електроенергію та зменшенню залежності від традиційних джерел енергії. Це також може покращити екологічний імідж компанії і зробити її більш привабливою для інвесторів, які орієнтуються на екологічно відповідальні бізнеси.

Розробка екологічно чистої продукції передбачає створення товарів та послуг, які мають мінімальний вплив на навколишнє середовище під час їх виробництва, використання та утилізації. Така продукція може бути виготовлена із відновлюваних або перероблених матеріалів, що зменшує потребу у нових ресурсах і дає можливість для розвитку нових екологічних ринків. Водночас підприємства, що створюють екологічно чисту продукцію, можуть отримати перевагу на ринку, де споживачі стають усе більш обізнаними щодо впливу своїх покупок на навколишнє середовище [6, с. 94].

Одним із ключових підходів до сталого використання ресурсів є концепція циркулярної економіки. Вона базується на принципах замкненого циклу виробництва, де матеріали та ресурси використовуються повторно, що дозволяє мінімізувати утворення відходів і зменшувати екологічний вплив. Основна мета цього підходу – створення ефективної системи, у якій відходи одних процесів стають ресурсами для інших, що сприяє екологічній та економічній стабільності.

В свою чергу циркулярна економіка – це економічна модель, яка спрямована на ефективне використання ресурсів шляхом їх багаторазового використання, переробки та відновлення, мінімізуючи утворення відходів і негативний вплив на довкілля. Основна ідея цього підходу полягає у створенні замкнених циклів виробництва та споживання, де мате-

ріали та енергія залишаються в обігу якомога довше [2].

Застосування принципів циркулярної економіки є ще одним важливим напрямом екологічних інновацій. Цей підхід передбачає максимальне використання ресурсів через переробку, повторне використання і мінімізацію відходів. Підприємства, що впроваджують циркулярні моделі, можуть знижувати витрати на сировину та енергію, а також зменшувати обсяги відходів, що вивозяться на звалища. Це дає можливість не лише зберегти ресурси, але й створювати додаткову цінність через перероблені матеріали, що використовуються в нових продуктах (табл. 1).

Екодизайн, у свою чергу, полягає у створенні продуктів з урахуванням їхнього впливу на довкілля на всіх етапах життєвого циклу: від розробки та виробництва до споживання та утилізації. Це включає використання екологічно безпечних матеріалів, зменшення енергоспоживання під час виробництва, а також можливість повторної переробки продукції. Принципи екодизайну допомагають компаніям зменшити витрати на утилізацію відходів та знижують екологічний слід продукції.

Загалом, такі екологічні заходи не лише сприяють збереженню довкілля, зниженню негативного впливу на природу та здоров'я людей, а й дозволяють бізнесу отримати фінансові вигоди у довгостроковій перспективі. Це можливо через оптимізацію витрат на енергію, сировину та утилізацію відходів, а також завдяки виходу на нові ринки, де все більше споживачів віддають перевагу екологічно безпечним товарам. Важливим є і розвиток корпоративної соціальної відповідальності, що зміцнює репутацію компанії і забезпечує лояльність споживачів та партнерів [4].

Одним із ключових факторів впливу екологічних інновацій на конкурентоспроможність підприємств є формування їхнього позитивного іміджу, що стає вирішальним елементом для здобуття конкурентних переваг на сучасному ринку. Бізнес, що впроваджує стратегії сталого розвитку, не лише мінімізує свій негативний вплив на навколишнє середовище, а й сприяє підвищенню рівня довіри серед споживачів, партнерів та інвесторів. У глобалізованому світі, де споживачі дедалі більше звертають увагу на екологічні аспекти виробництва, компанії, що підтримують високі екологічні стандарти, здобувають перевагу над конкурентами.

Таблиця 1

## Принципи циркулярної економіки

| Принцип                        | Змістова характеристика                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Екодизайн                      | Проектування продукції з урахуванням її довговічності, придатності до ремонту, повторного використання та переробки. Використання екологічно безпечних матеріалів і мінімізація шкідливих компонентів. |
| Замкнуті цикли ресурсів        | Створення виробничих процесів, де відходи одних підприємств стають ресурсами для інших, що зменшує потребу у видобутку нових матеріалів.                                                               |
| Мінімізація відходів           | Використання технологій і методів, які скорочують утворення відходів або дозволяють їх ефективно переробляти та використовувати повторно.                                                              |
| Ремонт і повторне використання | Стимулювання споживачів і бізнесу до ремонту продукції замість її заміни, а також до повторного використання товарів замість їх утилізації.                                                            |
| Відновлювані ресурси           | Орієнтація на використання ресурсів, які можуть бути природним чином відновлені (наприклад, біорозкладні матеріали, відновлювана енергетика).                                                          |
| Відповідальне споживання       | Зміна поведінки споживачів через усвідомлений вибір продукції, що відповідає принципам циркулярної економіки, та стимулювання бізнесу до прозорої екологічної політики.                                |
| Інновації та цифровізація      | Використання сучасних технологій, таких як IoT, AI, блокчейн для оптимізації ресурсокористування та ефективного контролю життєвого циклу продукції.                                                    |

*Джерело: сформовано автором на основі [2; 4]*

Сучасний ринок чітко демонструє, що покупці, особливо в умовах зростаючого екологічного усвідомлення, надають перевагу товарам і послугам, які виробляються з дотриманням екологічних норм. Це в свою чергу дозволяє підприємствам, що дотримуються принципів екологічного менеджменту, успішно розвивати власний бренд та забезпечувати більшу лояльність споживачів. Такі компанії мають значно більше шансів на залучення міжнародних партнерів, адже міжнародний бізнес все частіше орієнтується на співпрацю з підприємствами, які демонструють свою соціальну та екологічну відповідальність [8].

Економічна ефективність екологічних ініціатив також є важливим чинником у забезпеченні конкурентоспроможності регіонального бізнесу. Впровадження ресурсозберігаючих технологій, зокрема оптимізація використання енергії, утилізація відходів та повторне використання матеріалів, дозволяє суттєво знизити витрати на виробництво. Наприклад, перехід на використання відновлювальних джерел енергії, таких як сонячна або вітрова енергія, дає змогу значно знизити витрати на електроенергію.

Окрім того, використання екологічно чистих матеріалів у виробництві зменшує витрати на

утилізацію небезпечних відходів, що не лише підвищує ефективність виробничих процесів, а й знижує фінансові витрати на боротьбу з забрудненням. Такі екологічні стратегії дозволяють підприємствам бути більш стійкими до зовнішніх змін, таких як коливання цін на енергоресурси або зміни в законодавчій сфері, включаючи введення екологічних податків чи посилення екологічних норм. Більше того, ефективність екологічних інновацій також залежить від гнучкості бізнесу у адаптації до нових екологічних стандартів, що дає йому конкурентні переваги на глобальному рівні [9].

Крім того, екологічні інновації сприяють розвитку партнерських відносин між бізнесом, науковими установами та державними структурами. Співпраця підприємств з науковими організаціями забезпечує доступ до новітніх технологій, а також відкриває можливості для залучення інвестицій у дослідницькі та експериментальні розробки, що дозволяє підприємствам підтримувати інноваційний розвиток і залишатися на передовій технологічного прогресу. Взаємодія з науковими установами дає змогу не тільки оптимізувати виробничі процеси, а й розробляти нові продукти, що відповідають вимогам сталого розвитку.

У свою чергу, державна підтримка екологічних проектів у вигляді грантів, субсидій та податкових пільг стимулює підприємства до впровадження екологічно орієнтованих рішень. Така підтримка не лише зменшує фінансове навантаження на компанії, але й забезпечує їм конкурентні переваги. Державні програми, спрямовані на підтримку екологічних інновацій, стають потужним інструментом, який допомагає бізнесам адаптуватися до змінюваного екологічного середовища і підтримувати конкурентоспроможність на ринку. Завдяки такій взаємодії між бізнесом, наукою та державою, підприємства отримують можливість значно покращити свою екологічну ефективність, оптимізувати витрати, а також отримувати фінансову вигоду від державної підтримки, що сприяє їхньому сталому розвитку і зміцненню конкурентних позицій на ринку [10].

Особливо актуальним питання екологічних інновацій є для регіонального бізнесу, оскільки підприємства, що працюють на локальних ринках, мають більшу гнучкість і здатність швидше адаптуватися до змін, впроваджувати нові технології та адаптувати їх до специфічних умов своїх регіонів. Регіональні компанії мають можливість з урахуванням місцевих особливостей та потреб своєї цільової аудиторії впроваджувати екологічні рішення, що відповідають вимогам навколишнього середовища та підвищують ефективність виробничих процесів. Важливо, що регіональний бізнес здатний експериментувати з інноваціями на менш конкурентних місцевих ринках, перш ніж вивести їх на міжнародну арену.

Успішні приклади застосування екологічних ініціатив підтверджують, що підприємства, які першими впроваджують екологічно чисті технології та процеси, здобувають значні переваги на ринку, зокрема, лідерські позиції у своїх секторах. Зокрема, аграрний бізнес, що активно використовує біологічні методи захисту рослин, екологічно чисті добрива або здійснює сертифікацію відповідно до міжнародних стандартів органічного виробництва, має більше шансів отримати доступ до міжнародних ринків, де вимоги до екологічних стандартів є особливо високими. Це дозволяє регіональним підприємствам не тільки зберігати конкурентоспроможність на локальному рівні, але й відкривати нові можливості для експансії на міжнародні ринки, де екологічність виробництва є важливим критерієм [3].

Впровадження екологічних інновацій потребує комплексного підходу, який включає розробку відповідної стратегії, значні інвестиції у науково-дослідні проекти, а також навчання і підвищення кваліфікації персоналу. Важливим аспектом є ефективне управління цими процесами, що передбачає створення чіткої системи планування, контролю та оцінки результатів екологічних ініціатив.

Одним із ключових етапів є інтеграція екологічних підходів у корпоративну культуру, що дозволяє не лише зменшити негативний вплив на довкілля, а й змінити мислення та підходи до ведення бізнесу на всіх рівнях управління. Для цього необхідно розробити відповідні регламенти, політики та KPI (ключові показники ефективності), які відображатимуть екологічні цілі компанії та дозволять систематично відстежувати прогрес [7].

Особливу роль відіграє управління людськими ресурсами: важливо, щоб усі співробітники компанії мали чітке розуміння цілей і завдань, пов'язаних із екологічними інноваціями. Це потребує активної комунікації, мотиваційних механізмів, внутрішнього навчання та створення стимулів для персоналу. Крім того, необхідно впроваджувати сучасні цифрові інструменти, які допоможуть автоматизувати моніторинг екологічних показників та аналіз ефективності впроваджених рішень [11].

Таким чином, успішне управління екологічними інноваціями вимагає комплексного підходу, що поєднує стратегічне планування, ефективне використання ресурсів, розвиток корпоративної культури та активну участь всіх рівнів персоналу. Це дозволить не лише підвищити екологічну відповідальність бізнесу, а й отримати конкурентні переваги, сприяючи сталому розвитку компанії.

Окрім того, активна співпраця з екологічними організаціями та державними структурами є важливою складовою успіху таких ініціатив. Це дозволяє не лише отримати підтримку у вигляді грантів, субсидій або податкових пільг, а й сприяє налагодженню зв'язків з іншими підприємствами та організаціями, що працюють у сфері сталого розвитку. Спільні проекти, спрямовані на збереження навколишнього середовища, можуть стати рушійною силою для розвитку нових технологій та підвищення ефективності бізнес-процесів [1].

Необхідно зазначити, що екологічні інновації не завжди дають миттєвий фінансовий ефект, оскільки потребують значних витрат на

впровадження нових технологій, зміну виробничих процесів, а також на навчання персоналу. Проте в довгостроковій перспективі такі інновації значно зміцнюють позиції підприємства на ринку, забезпечують економічну стійкість і стабільність, підвищують привабливість для інвесторів і партнерів. Крім того, екологічні інновації сприяють розвитку регіональної економіки, оскільки вони не тільки знижують екологічний вплив бізнесу, а й відкривають нові робочі місця, залучають інвестиції та покращують якість життя в регіоні. Це дозволяє підприємствам стати важливими соціальними акторами, що сприяють сталому розвитку та підвищенню конкурентоспроможності на місцевому та міжнародному рівнях.

**Висновки.** Таким чином, екологічні інновації стають потужним інструментом для підвищення конкурентоспроможності регіонального бізнесу, оскільки вони сприяють значній оптимізації витрат, зокрема через впровадження ресурсозберігаючих технологій, ефективне використання енергоресурсів та зменшення витрат на утилізацію відходів. Завдяки екологічним інноваціям компанії можуть знижувати свої виробничі витрати, покращувати процеси виробництва та зменшувати негативний вплив на навколишнє середовище. Це не тільки збільшує рентабельність підприємства, але й покращує його фінансову стабільність у довгостроковій перспективі, що є критично важливим для розвитку регіонального бізнесу.

Екологічні підходи також відіграють важливу роль у зміцненні іміджу компанії. У сучасному світі екологічна відповідальність стає не просто додатковою перевагою, а й важливим фактором довіри з боку споживачів, партнерів і інвесторів. Підприємства, що активно впроваджують стратегії сталого розвитку та екологічного менеджменту, здобувають конкурентні переваги в умовах зростаючої екологічної свідомості серед споживачів і партнерів. Крім того, створення іміджу компанії як екологічно орієнтованої дозволяє залучати нових клієнтів, розширювати ринкові можливості та зміцнювати позиції на ринку.

Важливим є й розширення ринкових можливостей завдяки екологічним інноваціям. Перехід до сталих і екологічно чистих техно-

логій дозволяє підприємствам виходити на нові ринки, включаючи міжнародні, де високі екологічні стандарти є основною вимогою до продукції та послуг. Застосування принципів циркулярної економіки, відновлюваних джерел енергії та ефективного використання ресурсів відкриває для підприємств можливості для розвитку в умовах змінюваного законодавства, що акцентує увагу на охороні навколишнього середовища.

Використання екологічних підходів у підприємницькій діяльності не лише відповідає сучасним глобальним викликам, таким як зміна клімату, зниження рівня біорізноманіття та забруднення навколишнього середовища, але й формує нову економічну модель. Ця модель базується на принципах відповідального виробництва та споживання, а також на сталому використанні ресурсів. Згідно з такою моделлю, бізнес орієнтований на інтеграцію соціальних і екологічних факторів у стратегії розвитку, що сприяє досягненню довгострокових економічних і екологічних цілей. Завдяки цьому, екологічні інновації не тільки вирішують поточні екологічні проблеми, але й забезпечують створення конкурентних переваг для підприємств, формуючи стійкі та ефективні бізнес-моделі для майбутніх поколінь.

Отже, інтеграція екологічних інновацій є ключовим елементом для розвитку регіонального бізнесу, підвищення його конкурентоспроможності та адаптації до умов глобальних економічних змін. Вона сприяє оптимізації використання ресурсів, зменшенню виробничих витрат і покращенню екологічної репутації підприємств, що, своєю чергою, відкриває нові можливості для залучення інвестицій, партнерств та виходу на міжнародні ринки. Крім того, екологічні інновації стимулюють розвиток локальної інфраструктури, створення нових робочих місць і впровадження сучасних технологій, що забезпечує довгострокову економічну стабільність регіону. Запровадження принципів циркулярної економіки, розвиток екологічного підприємництва та підтримка «зелених» ініціатив сприяють формуванню ефективної екосистеми сталого розвитку як на рівні окремих підприємств, так і на рівні регіональної економіки в цілому.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гоблик В. В. Конкурентоспроможність економіки регіону та регіональний розвиток. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-83> (дата звернення: 27.03.2025).

2. Горбаль Н. І., Сліпачик С. В. Циркулярна економіка: особливості та перспективи впровадження в Україні в умовах війни. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2024. Вип. 6. № 1. С. 92–104. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2024.01.092> (дата звернення: 27.03.2025).
3. Грабовська І. В. Сучасні аспекти управління знаннями в інноваційному менеджменті організації на засадах креативності. *Вісник Хмельницького національного університету*. № 3 (282). 2020. С. 42–47. DOI: <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2020-282-3-8> (дата звернення: 27.03.2025).
4. Злотнік М., Ткачук Б. Переваги впровадження циркулярної економіки для українських підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-36> (дата звернення: 28.03.2025).
5. Комчатних О. В. Екологічні інновації як інструмент сталого розвитку транспортних підприємств. *Економічний простір*. 2021. № 171. С. 32–36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/171-5> (дата звернення: 27.03.2025).
6. Мусіна Л. А., Кваша Т. К. Інновації та технології для розвитку зеленої ресурсоефективної економіки України: монографія. Київ : УкрІНТЕІ, 2017. 138 с.
7. Омельчак Г. В. Особливості формування конкурентоспроможності підприємств в умовах воєнного стану. *Економічний простір*. 2023. № 184. С. 114–117. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/184-19> (дата звернення: 27.03.2025).
8. Прокопчук Л. М., Шабанов Р. М. Інноваційно-екологічні аспекти розвитку вітчизняного підприємництва. *Бізнес Інформ*. 2024. №2. С. 91–97. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-91-97> (дата звернення: 28.03.2025).
9. Харченко Т. Б. Екологічна інноваційна діяльність як основа сталого розвитку. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія «Економіка і управління»*. 2021. Т. 32. № 1. С. 26–31. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/71-1-4> (дата звернення: 28.03.2025).
10. Чорний Б. І. Система бізнес-планування на підприємстві та її елементи. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2024. № 1. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-1-9444> (дата звернення: 28.03.2025).
11. Todoshchuk, A., Motorniuk, U., Skliaruk, T., Oliinyk, I., Kornieieva, T. Modelling Information Systems for Personnel Management: Navigating Economic Security in the Transition to Industry 5.0. *Ingenierie des Systemes d'Information*. 2023. № 28(3). URL: <https://ieta.org/journals/isi/paper/10.18280/isi.280307> (Scopus), pp. 595–601 (дата звернення: 27.03.2025).

## REFERENCES:

1. Hoblyk, V. V. (2023) Konkurentospromozhnist ekonomiky rehionu ta rehionalnyi rozvytok [Competitiveness of the regional economy and regional development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 47, <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-83> (accessed March 27, 2025).
2. Horbal, N. I., Slipachyk, S. V. (2024) Tsyrukuliarna ekonomika: osoblyvosti ta perspektyvy vprovadzhennia v Ukraini v umovakh viiny [Circular economy: features and prospects of implementation in Ukraine in the context of war]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*, vol. 6, no. 1, pp. 92–104, <https://doi.org/10.23939/smeu2024.01.092> (accessed March 27, 2025).
3. Hrabovska, I. V. (2020). Suchasni aspekty upravlinnia znanniamy v innovatsiinomu menedzhmenti orhaniazatsii na zasadaakh kreatyvnosti [Modern aspects of knowledge management in the innovation management of an organization based on creativity]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no 3 (282), pp. 42–47, <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2020-282-3-8> (accessed March 27, 2025).
4. Zlotnik M., Tkachuk B. (2022) Perevahy vprovadzhennia tsyrkuliarnoi ekonomiky dlia ukrainskykh pidpriemstv v umovakh voiennoho stanu [Benefits of implementing a circular economy for Ukrainian enterprises under martial law]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no 45, <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-36> (accessed March 28, 2025).
5. Komchatnykh, O. V. (2021) Ekolohichni innovatsii yak instrument staloho rozvytku transportnykh pidpriemstv [Environmental innovations as a tool for sustainable development of transport enterprises]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 171, pp. 32–36, <https://doi.org/10.32782/2224-6282/171-5> (accessed March 27, 2025).
6. Musina, L. A., Kvasha, T. K. (2017) Innovatsii ta tekhnolohii dlia rozvytku zelenoi resursoefektyvnoi ekonomiky Ukrainy [Innovations and technologies for the development of a green resource-efficient economy in Ukraine]. monohrafiia [a monograph]. Kyiv: UkrINTEI. 138 p. (in Ukrainian).
7. Omelchak H. V. (2023) Osoblyvosti formuvannia konkurentospromozhnosti pidpriemstv v umovakh voiennoho stanu [Features of enterprise competitiveness formation under martial law]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 184, pp. 114–117, <https://doi.org/10.32782/2224-6282/184-19> (accessed March 27, 2025).

8. Prokopchuk, L. M., Shabanov, R. M. (2024) Innovatsiino-ekolohichni aspekty rozvytku vitchyznianoho pidpriemnytstva [Innovative and environmental aspects of domestic entrepreneurship development]. *Biznes Inform*, no. 2, pp. 91–97, <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-91-97> (accessed March 28, 2025).
9. Kharchenko, T. B. (2021) Ekolohichna innovatsiina diialnist yak osnova staloho rozvytku [Environmental innovation as a basis for sustainable development]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriiia "Ekonomika i upravlinnia"*, vol. 32, no 1, pp. 26-31, <https://doi.org/10.32838/2523-4803/71-1-4> (accessed March 28, 2025).
10. Chornii, B. I. (2024) Systema biznes-planuvannia na pidpriemstvi ta yii element [Business planning system at the enterprise and its elements]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Seriiia: "Ekonomichni nauky"*, no. 1, <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-1-9444> (accessed March 28, 2025).
11. Todoshchuk, A., Motorniuk, U., Skliaruk, T., Oliinyk, I., Kornieieva, T. (2023) Modelling Information Systems for Personnel Management: Navigating Economic Security in the Transition to Industry 5.0. *Ingenierie des Systemes d'Information*, no. 28(3). Available at: <https://iieta.org/journals/isi/paper/10.18280/isi.280307> (Scopus), pp. 595–601 (accessed March 27, 2025) (in English).